

Durant els anys 80 Barcelona va omplir-se de locals amb fanalets vermells i peixeres gegants. Va ser el *boom* dels restaurants xinesos, que eren exòtics, barats i tenien un servei eficient. En aquella època la població xinesa a Catalunya estava indestriablement lligada a la restauració, i no va ser fins als anys 90 que la seva activitat va començar a diversificar-se. A Barcelona, per exemple, els cèntrics carrers de Trafalgar, Ausiàs Marc i Ali Bei –tradicionalment lligats a la venda a l'engròs– van omplir-se de comerços regentats per xinesos. Aquests majoristes nouvinguts van acabar apoderant-se del control de quasi tots els locals de la zona, que va passar a conèixer-se com la Chinatown de Barcelona.

Els seus restaurants continuaven tenint tirada, però a principis de segle, amb la moda emergent de la cuina japonesa –considerada més *chic*–, els xinesos van començar a apartar-se de les cuines. A més, cal tenir en compte que l'any 2000 hi havia quatre mil cinc-cents persones d'origen xinès a Catalunya i que el 2014 ja n'eren prop de cinquanta mil. Tots aquests nouvinguts havien de trobar el seu lloc al mercat, i la restauració no donava per a més. Molts van obrir bars de barri, floristeries i també les popularment anomenades botigues *dels xinos*, aquests basars que tenen pràcticament de tot i que van substituir –i millorar– els mítics “tot a cent”. Finalment van començar a créixer com bolets les botigues de roba regentades per xinesos, que ofereixen peces de baixa qualitat però barates, actuals i força ben reeixides.

On compren aquests minoristes? Al carrer de Trafalgar segur que ja no. Passejant per la zona t'adones de seguida que no és el que era. Fa uns anys hi havia bufetades per llogar-hi un local i obrir-hi un negoci de venda a l'engròs. Els camions que portaven les mercaderies i els cotxes que se les enduien bloquejaven el trànsit d'una àrea comercial que batejava des del centre de Barcelona. Ara, en canvi, la zona pateix una evident degradació. Hi ha un munt de locals per llogar i a penes es veu gent dins les botigues, que en general estan desendreçades i velles i ofereixen productes xarons.

L'èxode dels majoristes xinesos va començar el 2004 per diversos motius. Els locals de Trafalgar se'ls van quedar petits, els veïns es queixaven del caos que

SOCIETAT

Xinesos a l'engròs

La població xinesa a Catalunya, que ha augmentat més d'un 1000% en els últims quinze anys, ha sabut acceptar el seu sostre en el món de la restauració i s'ha buscat la vida en altres sectors. A les naus del polígon Badalona Sud s'hi han instal·lat moltes famílies amb negocis de venda a l'engròs, una activitat que genera riquesa però també polèmica.

*Reportatge d'Àstrid Bierge
Fotografies de Jordi Play*

naus regentades per xinesos tenen menys de quatre treballadors i, assumpte més delicat, fa anys que el *modus operandi* que impera en algunes zones del polígon provoca polèmica. El secretari general de la Federació d'Empresaris de Badalona (FEB), Víctor Betran, m'explica que moltes de les empreses locals del polígon –de federades, n'hi ha una cinquantena– es queixen sovint de les males pràctiques dels seus companys xinesos. “Ells no segueixen fil per randa la normativa, i pel que sabem aquest problema és habitual en més polígons”. La càrrega i descàrrega, diuen, la fan fora de la nau –no dins com obliga la normativa– i això provoca embussos. D'altres queixes recurrents tenen a veure amb l'ordre, la neteja i el respecte pels horaris comercials. A més, Betran lamenta la seva baixa implicació. Només quatre empreses xineses del polígon formen part de la FEB, i un 60% no pertany a cap patronal.

El gran basar

He agafat la línia de tren que recorre la costa del Maresme i he baixat a l'estació de tren de Sant Adrià del Besós, la primera que queda fora de la ciutat de Barcelona. També hi hauria pogut arribar en metro i en autobús. El polígon està molt ben connectat. És un rectangle paral·lel al mar que té un perímetre de més de cinc quilòmetres i mig. L'he vorejat per fora, com si fos una fortalesa, fins que he arribat a les tres xemeneies de l'antiga central tèrmica. He tombat a l'esquerra per endinsar-me al polígon, que també ocupa una petita part del terme municipal de Sant Adrià. És l'estiu de Sant Miquel, fa un sol que torra, l'aire és molt sec i els pocs operaris que hi ha em miren estranyats. Sembla l'escena d'un *western*, quan un foraster entra a un poble i els veïns el miren amb desconfiança darrere les finestres.

D'entrada m'ha estranyat no veure cap local de venda a l'engròs i no veure cap xinès. Cal pensar, però, que el polígon és molt gran i que hi ha empreses d'arreu que hi tenen oficines i magatzems. En

aquesta part, la més meridional, tot són magatzems i els carrers estan nets i endreçats. Ni rastre del “centre comercial a l'aire lliure” del qual m'ha parlat el secretari general de la FEB. He enfilat cap al carrer del Progrés, ja al municipi de Badalona, que migparteix el polígon en línia vertical. M'havien dit que el tema està per aquesta zona. I és veritat. De sobte, tot són cartells xinesos i botigues immenses de venda a l'engròs, l'una al costat de l'altra. La majoria de locals són de roba –estan guanyant terreny als basars perquè requereixen menys inversió–, però també s'hi poden trobar comerços de complements, bijuteria, maquillatge, alimentació, productes de jardineria i decoració, accessoris per a mòbils i un llarg etcètera. Hi ha de tot. El carrer és ample, sembla una avinguda. Cotxes, camionetes i camions hi circulen en ambdues direccions. Al mig hi ha un tercer carril on s'amunteguen vehicles aparcats. També n'hi a les voreres, sobretot furgonetes. Els minoristes les deixen mal aparcades, entren a comprar, carreguen les bosses i segueixen la ruta. Són tastaolletes, compren de nau en nau.

Hi ha botigues que fan goig –sobretot de roba i sabates–, d'altres que semblen un magatzem amb totes les caps obertes i d'altres que funcionen com un supermercat, portes un carro i vas agafant. Al carrer, el paisatge colpeix. Tot està una mica destarotat, una mica deixat de la mà de Déu. Les façanes estan fetes malbé, les voreres són bonyegudes i sovint hi ha carros, caps i deixalles pel mig.

Fa tres anys, el grup de CiU va demanar que s'augmentessin un 50% una sèrie d'impostos en aquest perímetre del polígon. Segons m'ha explicat Ferran Falcó, líder d'aquest grup municipal, la proposta es basava en el principi de “qui contamina paga”. El PP de Xavier García Albiol, llavors al govern, va rebutjar-la. Rosa Bertran, que en aquell moment era regidora de l'àrea de comerç, continua considerant-la un “disbarat”. Diu que no es poden apujar els impostos només a un col·lectiu, “i encara menys si es tracta de →

comportava la càrrega i descàrrega i, a més, els roboratoris a comerciants i clients eren pa de cada dia. Amb tot, els majoristes xinesos van anar marxant de la zona i la majoria van establir-se al polígon Badalona Sud, que és el més proper a la capital catalana. Sens dubte, setanta-tres hectàrees d'infraestructures industrials resulten molt més operatives que quatre carrers al centre de Barcelona. Hi ha lloc per a molts més comerços i els majoristes poden tenir naus enormes en comptes de botigues escarrassides.

Actualment, Badalona Sud acull més de dues-centes cinquanta empreses xineses. És el polígon català amb més presència xinesa i el tercer de l'Estat espanyol. Genera un 17% de la riquesa de la ciutat, concentra el 80% de la mà d'obra industrial i representa el 80% de la seva capacitat exportadora. No hi ha dubte que és un valor econòmic important per a Badalona, però no tot són flors i violes. Un 70% de les

→ cobrar el menjar més car als qui passen més gana”. Falcó, però, apunta que no es tractava d’apujar els impostos als negocis xinesos –“això seria il·legal”– sinó als negocis d’una zona concreta de la ciutat. Creu que el futur del polígon va lligat a aquesta activitat, però reclama que “els costums laborals s’occidentalitzin”.

El govern del PP, poc abans de ser rellevat el maig passat, va acollir-se a un programa de millora de polígons finançat per l’Àrea Metropolitana. Ara, el nou govern tripartit –Guanyem Badalona en Comú, ERC i ICV-EUiA– ha donat continuïtat a l’empresa. Segons Àlex Mañas, l’actual regidor de l’àmbit de comerç, ja s’ha preparat un projecte centrat només en el polígon de Badalona Sud que preveu millorar l’enllumenat, la pavimentació i la senyalització, així com fer arribar la fibra òptica a totes les illes del polígon. També –és clar– es compromet a fer complir la normativa, i considera –és clar– que el govern anterior no ho va fer prou.

Una font propera al món empresarial que no vol revelar el seu nom –“tinc molts clients xinesos”– m’ha dit que molts d’aquests negocis no tenen llicència d’activitats: “Canvien de nom i d’activitat ràpidament, i sovint no acaben tenint mai la llicència perquè l’administració va molt lenta a l’hora de fer les tramitacions. Requereix documentació complexa i restrictiva, i fer que una nau industrial construïda els anys 60 o 70 s’adeqüi a la normativa actual és un exercici gairebé impossible”.

Muralla xinesa?

Amb tot, no sabia ben bé com fer-ho per adreçar-me als dependents i preguntar-los coses. Em feia tall. Són tan hermètics, els xinesos. Aquesta, com a mínim, és la impressió que sovint ens en fem en abstracte. Per prendre coratge, he pensat en els xinesos concrets que tenen un bar al meu carrer, que potser no són unes castanyoles però sí que són gent molt agradable. Finalment he entrat a una

ACTUALMENT, EL POLÍGON BADALONA SUD ACULL MÉS DE DUES-CENTES CINQUANTA EMPRESSES XINESES

botiga enorme decidida a preguntar. Després a una altra, i a una altra, i a una altra i a una altra... Sempre he fracassat, sense esmenes. Les meves preguntes eren inofensives –d’aquestes que als periodistes ens serveixen per anar veient què passa–, res que tingués a veure amb la suposada mala praxi d’alguns establiments. “Fa molt temps que té el negoci?”, “Quants metres fa la nau”, “La majoria dels seus clients són xinesos o catalans?”, “Viu a Badalona?”. No hi ha hagut manera. Quan els deia que col·laboro amb una revista obrien els ulls, tensaven les espatlles i es feien un pèl enrere. Llavors, o feien un gest suau amb la mà per fer-me entendre que no volien dir-me res, o contestaven amb monosíl·labs. Més que hermetisme, he percebut un cert temor. Com si els espantés. I això que no portava gravador, ni tan sols bolígraf i llibreta. Jo no els vull cap mal, però, és clar, ells què sabien.

Desinflada, he pensat en la conversa del matí amb la Lidan Qi. M’ha explicat que a aquests empresaris els ha costat molt poder arribar a tenir un negoci com aquest. Ella va arribar a Barcelona amb 14 anys, l’any 1992. Els seus pares van considerar que l’optimisme econòmic dels Jocs Olímpics era una oportunitat i no s’ho van pensar dos cops. Ara Qi és una advocada de prestigi. És la directora general del bufet Qimeng i també de Puente China España, una consultora que fa de pont empresarial entre inversors dels dos estats. El bufet que dirigeix assessora l’Associació d’empresaris xinesos de Catalunya i també un centenar d’empresaris xinesos instal·lats al polígon de Badalona Sud. A més, el negoci familiar que va arrencar la seva mare, Merca China, també és al polígon badaloní. És a dir, que coneix bé la llei, el negoci i la gent.

M’ha explicat –en català– que gairebé tots els majoristes del polígon són de Zhejiang, una regió de la costa oriental de la Xina. Concretament, provenen de dues ciutats d’aquesta província, i malgrat que, més o menys, s’entenen entre ells quan parlen els seus respectius dialectes, normalment es comuniquen en mandarí. Podria semblar que en aquestes dues ciutats xineses hi ha un efecte boca-orella que crea un túnel migrador Zhejiang-Badalona Sud. Qi diu que no:

—La immensa majoria portava anys a Catalunya abans d’instal·lar-se al po-

lígon. Tenien un negoci més petit, com un restaurant o una botiga, i amb els estalvis o amb l’ajuda d’amics i familiars, han pogut obrir un negoci de venda a l’engròs.

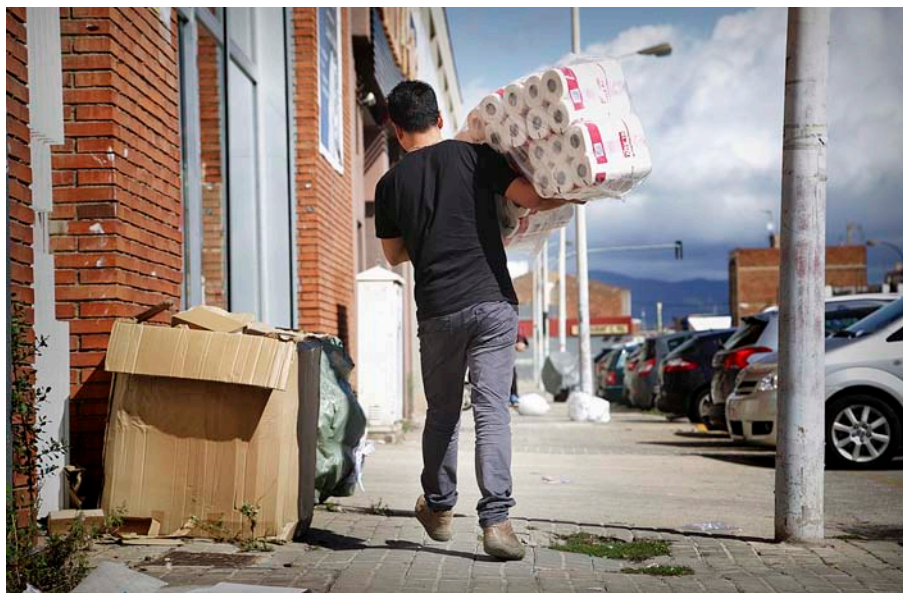
—Estalvien per tornar a la Xina? Ho he sentit a dir...

—No, no té sentit tornar amb diners, allà els projectes són tan grans que cal molt capital per fer qualsevol inversió. Si aconsegueixen estalviar, compren alguna cosa aquí, com una casa. Als xinesos no els agraden els lloguers, prefereixen ser propietaris. A més, molts ja tenen fills i néts a Catalunya, no pensen de tornar.

—Tot ve de la Xina?

—No! Un magatzem de productes de basar té deu mil referències i el 80% són d’aquí o d’Europa. Cal fer rodar l’oferta amb rapidesa, i un vaixell triga trenta dies a arribar. Pel que fa als majoristes tèxtils, si hi ha un retard corren el risc de no arribar a temps per la temporada. Els compradors tampoc són tots xinesos. També n’hi ha de catalans i francesos.

Efectivament, he vist matrícules franceses i, dins les botigues, una immensa majoria dels clients tenien fesomia occidental. Un argentí que porta els números a una família de majoristes m’ha dit que els xinesos vénen a riuades els diumenges, que és el dia que tanquen la botiga. Cal puntualitzar que els majoristes tenen permís per obrir els festius.

Al final he decidit que no els preguntaria res més, em sabia greu fer-los sentir tan incòmodes. He començat a parlar amb clients. Com que era hora de dinar, els propietaris no estaven gaire pendents de mi. I és que moltes d'aquestes famílies dinen a la botiga. Paren taula al costat de la caixa i au. I no mengen un entrepà. Munten tota una martingala. La taula s'omple a vessar de bols amb peix, caldo, arròs, verdures... El menjar els el porten en bicicleta des dels restaurants del polígon, que també són xinesos. 6,50 el menú. Els clients, que van remenant abrics i jerseis, no se sorprenen, hi estan

acostumats. Si necessiten res, ho diuen i un dels dependents s'alça immediatament per anar a atendre'ls.

En general, els clients catalans m'han parlat molt bé d'ells. Que són eficients, servicials i emprenedors, amb un gran sentit comercial. Un operari d'una empresa catalana, en canvi, ha criticat la manera de funcionar d'algunes naus. "Aquests d'aquí davant, quan els ve el camió, descarreguen tota la mercaderia a la vorera. I ho fan a mà, sense toro! Triguen molt més, però, és clar, sense plataformes de fusta cap molta més mercaderia dins dels contenidors, i com

que vénen de la Xina..." Aquest operari també m'ha explicat, però, que on es munten més embussos és a Granland, la part *pija* del polígon, que té un aire més nostrat. També hi ha majoristes xinesos, però no són majoria. Allà les naus són impecables, tan noves que brillen, i les voreres estan molt polides. Això sí, els carrers són molt més estrets i per tant el trànsit, a hora punta, es complica. "Aquest polígon s'ha quedat petit -m'assegura l'operari-, fa uns anys s'hi treballava molt millor".

També he parlat amb un grup de xinesos que eren allà per comprar. Estaven tranquils i eren molt oberts, s'havien criat aquí. Això m'ha fet pensar de nou en la conversa amb la Sra. Qi: "Els xinesos són reservats, però no hermètics. Senzillament, la primera generació que arriba no ve a passar-s'ho bé sinó a treballar, establir i donar una vida millor als fills. Quan jo era petita, els meus pares només tenien temps per treballar. La segona generació ja viu més relaxada i s'adapta a la mentalitat occidental, i la tercera ni t'ho explico. El meu nebot sempre em diu que ell no és xinès, que és català".

Quan he posat rumb a l'estació, he topat amb una colla d'homes sans que reien fora d'una nau, repenjats a les seves camionetes. Un d'ells venia bijuteria a diferents mercats de la zona de Lleida.

—Sóc Moisès de Balaguer.

—I ets gitano.

—Sí —em diu picant l'ullet.

—Un gitano i un xinès... Combinació d'acudit. Vosaltres sou molt extravertits, com us porteu amb ells? Jo no me n'he sortit gaire...

—Són una meravella! Jo vinc cada setmana, ens coneixem de fa molts anys. Sempre ens preguntem per les famílies. Mira, aquell és el Jordi —em diu assenyalant un dependent de dins de la botiga. Jo he posat cara de lluc—. Els posem noms d'aquí, així no hem de pensar tant!

—I ells què diuen?!

—Ells? Ells es pixen de riure!

Un cop fora del polígon, seguint les vies del tren, he vist unes noies que duïen algunes bosses d'escombraries amb coses dins. Eren marroquines i havien comprat productes de sis en sis "per a la família i amics". Amb els xinesos m'han dit que tot fantàstic. Si m'hagués fet passar per clientela, he pensat al tren, segurament els hauria copsat més i millor. ●